

V

(Ogłoszenia)

POSTĘPOWANIA ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ POLITYKI KONKURENCJI

KOMISJA EUROPEJSKA

POMOC PAŃSTWA – WĘGRY

Pomoc państwa C 37/10 (ex NN 64/10) – Dokapitalizowanie FHB

Decyzja o wszczęciu formalnego postępowania wyjaśniającego

Zaproszenie do zgłaszania uwag zgodnie z art. 108 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

(2011/C 178/07)

Pismem z dnia 24 stycznia 2011 r., zamieszczonym w autentycznej wersji językowej na stronach następujących po niniejszym streszczeniu, Komisja powiadomiła władze węgierskie o swojej decyzji w sprawie wszczęcia postępowania określonego w art. 108 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej dotyczącego wyżej wspomnianego środka pomocy.

Zainteresowane strony mogą zgłaszać uwagi na temat środka pomocy, w odniesieniu do którego Komisja wszczyna postępowanie, w terminie jednego miesiąca od daty publikacji niniejszego streszczenia i następującego po nim pisma. Uwagi należy kierować do Kancelarii ds. Pomocy Państwa w Dyrekcji Generalnej ds. Konkurencji Komisji Europejskiej na następujący adres lub numer faksu:

European Commission
Directorate-General for Competition
State aid Greffe
Rue Joseph II/Jozef II-straat 70
1049 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË
Faks +32 22961242

Otrzymane uwagi zostaną przekazane władzom węgierskim. Zainteresowane strony zgłaszające uwagi mogą wystąpić z odpowiednio uzasadnionym pisemnym wnioskiem o objęcie ich tożsamości klauzulą poufności.

STRESZCZENIE

I. PROCEDURA

- (1) Dnia 31 marca 2009 r. władze węgierskie dokapitalizowały FHB. W odpowiedzi na pytania Komisji Węgry stwierdziły, że pomocy udzielono na podstawie węgierskiego programu gwarancji i dokapitalizowania, zatwierdzonego przez Komisję⁽¹⁾. W styczniu 2010 r. Węgry przedstawiły projekt planu restrukturyzacji FHB. Zaktualizowaną wersję planu przesłano we wrześniu 2010 r. W lutym 2010 r. FHB zwrócił kapitał wpłacony przez

państwo. W dniu 28 października 2010 r. FHB uzgodnił ze skarbem państwa, że zapłaci odsetki od kapitału.

II. FAKTY

- (2) FHB to węgierski bank założony w 1997 r. jako bank hipoteczny. W 2006 r. postanowiono rozszerzyć działalność banku i powiększyć sieć oddziałów, tak aby – poprzez wejście na rynek bankowości detalicznej – poszerzone zostały podstawy finansowe i operacyjne. W 2007 r. udział państwa w FHB został obniżony do 4%. FHB prowadzi działalność przede wszystkim na rynku obligacji zabezpieczonych hipoteką i przy udziale w rynku wynoszącym 23% (w 2009 r.) zajmuje drugie miejsce za OTP

(¹) Dz.U. C 147 z 27.6.2009, s. 2.

(74 %). Udział FHB w rynku detalicznych kredytów hipotecznych wynosi 4,7 %, a w rynku lokat detalicznych – 0,4 %. Na koniec 2008 r. suma bilansowa FHB wynosiła około 2,58 mld EUR ⁽¹⁾. W 2008 r. FHB osiągnął zysk w wysokości około 25 mln EUR, a w 2009 r. – około 26,5 mln EUR.

- (3) FHB otrzymał dwa rodzaje pomocy. Na podstawie zatwierdzonego przez Komisję ⁽²⁾ węgierskiego programu wspierania płynności przyznano mu pożyczkę w wysokości około 120 mld HUF (436 mln EUR).
- (4) Bank otrzymał także zastrzyk kapitałowy w wysokości 30 mld HUF (około 100 mln EUR). Zgodnie z węgierskim programem gwarancji i dokapitalizowania roczna stopa odsetek od tego kapitału, należnych od banków stabilnych, wynosi około 10,5 %. W lutym 2010 r. FHB zwrócił otrzymany kapitał bez zapłaty jakichkolwiek odsetek. Roczna stopa odsetek wpłaconych ostatecznie w październiku 2010 r. wynosiła około 4 %.
- (5) Zgodnie z programem gwarancji i dokapitalizowania, jeżeli dokapitalizowanie przekracza 2 % wartości aktywów banku ważonych ryzykiem, jak to było w przypadku FHB, należy poinformować Komisję o zamiarze zastosowania takiego środka pomocy. Jeżeli Komisja nie zatwierdzi oceny określającej kondycję banku jako trwale stabilną, stopa odsetek powinna być wyższa w związku z podwyższonym ryzykiem, a ponadto w ciągu sześciu miesięcy od daty dokapitalizowania należy przedstawić plan restrukturyzacji. Węgry nie poinformowały Komisji o zamiarze zastosowania tego środka pomocy.
- (6) Zgodnie z planem restrukturyzacji obejmującym lata 2010–2014 FHB dąży do poprawy płynności, struktury źródeł finansowania, jakości portfela i rentowności, tak aby zapewnić długoterminową stabilność funkcjonowania. W tym celu FHB planuje skoncentrować się na [...] ^(*). Jeśli chodzi o jakość swojego obecnego portfela kredytowego, FHB dąży do utrzymania jej na dotychczasowym poziomie poprzez wprowadzenie różnych programów wsparcia klientów. Ponadto FHB twierdzi, że w celu zmniejszenia ryzyka kredytowego wprowadził ściśle normy działalności kredytowej i zrezygnował z udzielania kredytów denominowanych w CHF. Działalność kredytowa skoncentrowana jest na kredytach hipotecznych oraz [...]. Zgodnie z założeniami planu głównym sposobem zapewnienia rentowności będzie zróżnicowanie źródeł dochodów i zagwarantowanie opłacalności (w tym kilka inicjatyw służących obniżeniu kosztów).
- (7) Bank zobowiązał się do niepodnoszenia realnej wysokości nagród i premii dla członków zarządu w porównaniu

z 2008 r. Bank nie wypłacił dywidendy w 2010 r. i zobowiązał się, że zaproponuje akcjonariuszom [...]

- (8) W czerwcu 2010 r. FHB postanowił kupić Allianz Bank i podpisać dwudziestoletnią umowę o wyłączną współpracę strategiczną z Allianz Hungaria Insurance. W rezultacie zakupu Allianz Bank sieć oddziałów FHB ma się powiększyć do liczby ponad 70 oddziałów. Transakcja ta najwyraźniej nie została uwzględniona w prognozach finansowych FHB.

III. OCENA

- (9) Komisja jest zdania, że zastrzyk kapitałowy został przyznany niezgodnie z programem gwarancji i dokapitalizowania, a zatem stanowi pomoc niezgodną z prawem. Zapłacone odsetki od kapitału były znacznie niższe, niż przewidziano w programie w odniesieniu do stabilnych banków. Dostarczony kapitał znacznie przekraczał pułap 2 % wartości aktywów ważonych ryzykiem, a Komisja nie została poinformowana o dokapitalizowaniu. Komisja ma poważne wątpliwości co do tego, czy w momencie przyznania wsparcia można było uznać sytuację banku za trwale stabilną. Komisja ma zatem wątpliwości co do zgodności pomocy otrzymanej przez FHB ze wspólnym rynkiem.
- (10) Jeśli chodzi o plan restrukturyzacji przedstawiony przez stronę węgierską we wrześniu 2010 r., Komisja ma następujące wątpliwości co jego zgodności z unijnymi regulami pomocy państwa.
- (11) W kwestii możliwości przywrócenia długoterminowej stabilności FHB za pomocą planu restrukturyzacji Komisja ma wątpliwości co do racjonalności pewnych założeń planu, a zatem zwraca się do władz węgierskich o przekazanie dalszych, uzasadniających je informacji, a także o uwzględnienie w prognozach finansowych zakupu banku Allianz. Ponadto Komisja ma wątpliwości co do zapewnienia długoterminowej stabilności banku ze względu na jego wysoką ekspozycję w zakresie hurtowych źródeł finansowania.
- (12) Ponadto Komisja ma poważne wątpliwości co do tego, czy odsetki wpłacone skarbowi państwa z tytułu zastrzyku kapitałowego są wystarczające, aby zapewnić odpowiedni wkład własny banku w restrukturyzację. Bank zapłacił tylko około 4 %, natomiast w programie przewidziano około 10,5 % w przypadku banku stabilnego, zaś bank w trudnej sytuacji powinien zapłacić nawet więcej. Ponadto zakup Allianz Bank oraz umowa z Allianz Hungaria Insurance budzi wątpliwości co do utrzymania jak najniższych kosztów restrukturyzacji.

⁽¹⁾ Przyjmując, że 1 EUR = 266,7 HUF (kurs z dnia 31 grudnia 2008 r.).

⁽²⁾ Dz.U. C 47 z 25.2.2010, s. 16.

^(*) Informacje poufne.

(13) Co więcej, zdaniem Komisji nie wykazano, że podjęte zostały wystarczające środki w celu ograniczenia zakłóceń konkurencji wywołanych przez pomoc udzieloną FHB, szczególnie w kontekście strategii ekspansji banku, dokonanych przez niego niedawnych przejęć oraz niedostatecznej wysokości odsetek zapłaconych za kapitał przekazany przez skarb państwa.

TEKST PISMA

„A Bizottság tájékoztatja a magyar hatóságokat, hogy az Önök által a fenti intézkedésre vonatkozóan benyújtott információk vizsgálatát követően úgy határozott, hogy a magyar hatóságok által 2009. március 31-én az FHB-nek nyújtott állami tőkejutatásra vonatkozóan megindítja az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: az EUMSZ) 108. cikkének (2) bekezdése szerinti eljárást. A Bizottságnak kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy a támogatási intézkedés összeegyeztethető-e a belső piaccal »A pénzügyi intézkedések feltőkésítése a jelenlegi pénzügyi válságban: a támogatás szükséges minimális szintre történő korlátozása és az indokolatlan versenytorzulás kiküszöbölését célzó biztosítékok« című bizottsági közlemény⁽¹⁾ (a továbbiakban: a feltőkésítési közlemény) és »A pénzügyi szektor életképességének helyreállítása és a jelenlegi válságban hozott szerkezetátalakítási intézkedések értékelése az állami támogatási szabályok alapján« című bizottsági közlemény⁽²⁾ (a továbbiakban: a szerkezetátalakítási közlemény) értelmében.

1. ELJÁRÁS

- (1) A magyar hatóságok 2009. március 31-én határoztak az FHB Jelzálogbank Nyrt. (a továbbiakban: az FHB vagy a bank) feltőkésítéséről.
- (2) A Bizottság 2009. április 3-i, május 13-i, július 14-i és szeptember 11-i levelében további információkat kért a magyar hatóságoktól a feltőkésítés feltételeire vonatkozóan. Magyarország 2009. április 24-i, június 2-i, augusztus 12-i és október 9-i levelében válaszolt.
- (3) 2009. október 15-i levelükben a magyar hatóságok beleegyeztek abba, hogy az ügyben angolul folyjon a levelezés.
- (4) Mivel a Bizottságnak kétségei voltak afelől, hogy a bank helyzete a feltőkésítés időpontjában stabil volt-e, a Bizottság 2009. október 19-én arra kérte Magyarországot, hogy a szerkezetátalakítási közlemény értelmében nyújtson be szerkezetátalakítási tervet az FHB-re vonatkozóan. Magyarország 2009. október 12-én és 19-én további információkat nyújtott be.
- (5) 2009. december 11-én találkozóra került sor a Pénzügyminisztérium, az FHB és a bizottsági szolgálatok képviselői között.
- (6) 2010. január 26-án Magyarország benyújtotta az FHB előzetes szerkezetátalakítási tervét.
- (7) 2010. március 8-án telefonkonferenciát tartottak a magyar hatóságok, a bank és a bizottsági szolgálatok képviselői.

(8) Magyarország 2010. március 24-i és 25-i levelében további információkat küldött. A 2010. április 21-ére tervezett közgyűlést követően, amelyen az FHB-nek az állam által nyújtott tőkeemelésért fizetendő ellenszolgáltatásról kellett határoznia, a Bizottság 2010. április 22-i levelében kért újabb információkat.

(9) Magyarország pénzügyminisztere 2010. március 24-i és április 29-i levelében további információkat küldött az FHB vonatkozásában, amire a versenypolitikáért felelős biztos 2010. április 13-án válaszolt levélben.

(10) A Bizottság 2010. június 2-án és október 1-jén ismét információt kért. A magyar hatóságok 2010. május 6-án és június 11-én további információkat nyújtottak be. 2010. június 15-én Magyarország módosított szerkezetátalakítási tervet nyújtott be – ennek helyébe később, 2010. szeptember 30-án egy újabb módosított tervet nyújtott be –, 2010. június 18-án, július 28-án és október 5-én pedig további információkat küldött. 2010. október 29-i levelében arról tájékoztatta a Bizottságot, hogy az FHB ellenszolgáltatást fizetett a feltőkésítésért.

(11) A Bizottság 2010. december 16-án úgy határozott, hogy az FHB javára hozott vonatkozó intézkedések tekintetében megindítja az EUMSZ 108. cikkének (2) bekezdésében foglalt eljárást. A magyar hatóságok ezt követően a határozat módosítását kérték, mivel annak egyes részei tévesek voltak és már nem feleltek meg a valóságnak.

(12) Ennek orvoslására a határozat módosításra került. A jelen határozat így a 2010. december 16-i határozat (C(2010) 9316) helyébe lép és azt hatályon kívül helyezi.

2. AZ INTÉZKEDÉS LEÍRÁSA

2.1. A kedvezményezett

- (13) Az FHB-t az állam hozta létre 1997-ben, majd fokozatosan értékesítette a bankban lévő részesedését. 2003-ban az FHB-t bevezették a Budapesti Értéktőzsdére, 2007 augusztusában pedig az állam alig 4%-ra csökkentette többségi részesedését.
- (14) Az FHB-t jelzálogbankként alapították, a jelzáloglevelek használatának ösztönzése céljával. A jelzáloglevelek maximális biztonsága érdekében szigorú szabályok korlátozták tevékenységét, biztosítékot, valamint speciális felügyeletet írtak elő. Kezdetben az FHB csak hosszú lejáratú jelzáloghiteleket és az ilyen hiteleket fedező garanciát nyújthatott, valamint származtatott ügyleteket köthetett a jelzálog-hitelezési tevékenység kockázatának fedezésére. Hitelezési tevékenységét elsősorban jelzáloglevelek révén finanszírozta. A bank más bankok jelzáloghiteleit is refinanszírozta.
- (15) 2006-ban a bank új stratégiai tervet készített banki tevékenységének és bankfiók-hálózatának bővítése, ezen keresztül pedig a finanszírozási és működési bázis növelése érdekében, és az FHB Kereskedelmi Bank Zrt. révén belépett a lakossági piacra. Rövidesen többféle lakossági

⁽¹⁾ HL C 10., 2009.1.15., 2. o.

⁽²⁾ HL C 195., 2009.8.19., 9. o.

és vállalati hitelezési terméket értékesített, és folyó- és betétszámlavezetést, valamint kártyás szolgáltatásokat is bevezetett, növelve ezáltal a kötelezettségi oldalon nyújtott termékeinek kínálatát.

- (16) Az FHB bankcsoport az FHB Jelzálogbank Nyrt.-n, az anyavállalaton felül a következő kizárólagos tulajdonú leányvállalatokból áll: FHB Kereskedelmi Bank Zrt., FHB Szolgáltató Zrt., FHB Ingatlan Zrt. és FHB Életjáradék Zrt. Elsősorban a jelzáloglevél-piacon tevékeny, ahol 23 % a részesedése (2009-es adat), amellyel második a magyar bankpiacot uraló OTP (74 %) mögött. A lakossági jelzálog-hitelezésnél 4,6 %, a lakossági betétszámlák terén pedig 0,6 % a részesedése.
- (17) 2008 végén az FHB összesített mérlege 689 512 millió HUF (2,58 milliárd EUR) volt ⁽¹⁾. Nyeresége 2008-ban 6,683 milliárd HUF (25 millió EUR), 2009-ben [7–8] (*) milliárd HUF ([26–30] millió EUR) volt.
- (18) Az FHB tőke megfelelési mutatója (CAR) 2008 végén 12 %-ot tett ki. A Magyarország által benyújtott előzetes adatok szerint az állami tőkejuttatás 2009 végére 16,9 %-ra, 2010 végére pedig 17 % fölé emelte volna a bank tőke megfelelési mutatóját.

2.2. Háttér

- (19) A tagállamok közül Magyarországot különösen súlyosan érintette a válság. Az évekig tartó túlzott kormányzati költségek, valamint a hitelekre alapozott építési és fogyasztási láz eredményeként a gazdaságban már a válság kitörése előtt súlyos egyensúlytalanságok alakultak ki. Az euróban és svájci frankban felvett lakossági jelzálogkölcsönök dominanciája és a külső finanszírozástól való folyamatos függés következtében az ország és a bankszektor kifejezetten érzékennyé vált a forint árfolyam-ingadozásaira. A forint árfolyama a válság alatt jelentősen gyengült.
- (20) A pénzügyi válság olyan mértékben érintette az országot, hogy a pénzügyi piacok megnyugtatására 2008 novemberében hitelt kellett felvennie az IMF-től és az EU-tól.
- (21) A magyar gazdaság válság okozta komoly zavarainak megoldása érdekében a magyar kormány több intézkedést hozott a pénzügyi szektor támogatására, amelyeket részben az IMF, az EU és a Világbank közös csomagjából finanszírozott. Ezek között az intézkedések között szerepelt egy likviditásnövelő program, valamint egy garanciavállalási és feltőkésítési program.
- (22) Az államháztartásról szóló törvényben foglalt likviditásnövelő program (a továbbiakban: likviditási program) likviditási hitelt biztosít a pénzintézeteknek. A programot a Bizottság 2009. január 14-én jóváhagyta ⁽²⁾.
- (23) A magyarországi bankrendszer támogató programot (a továbbiakban: a garanciavállalási és feltőkésítési program)
- a Bizottság 2009. február 12-i határozatával hagyta jóvá ⁽³⁾. A program keretében a magyar állam 2009. március 31-ig alapvető tőkének minősülő elsőbbségi részvényeket szerezhet a bankokban.
- (24) A garanciavállalási és feltőkésítési program értelmében, ha a feltőkésítés értéke meghaladja a kockázattal súlyozott eszközök 2 %-át, akkor a magyar hatóságok előbb értesítik a Bizottságot, és részletes elemzést készítenek arról, hogy véleményük szerint a szóban forgó bank helyzete miért tekintendő mégis alapvetően stabilnak. Ha a Bizottság nem fogadja el a hatósági értékelést, amely szerint a bank alapvetően stabil helyzetben van, a feltőkésítésre még mindig sor kerülhet, az ellenszolgáltatást azonban a magasabb kockázatra tekintettel növelni kell, a feltőkésítést követő hat hónapon belül pedig szerkezetátalakítási tervet kell benyújtani.

2.3. Az intézkedések

2.3.1. Hitel

- (25) A bank közép-távú állami hitelt kapott a likviditási program keretében. A magyar állam és az FHB közötti hitelmegállapodást 2009. március 25-én írták alá összesen 120 milliárd HUF (400 millió EUR) értékben. A hitel lejáratát dátuma 2012. november 11. A hitelösszeg a következőképpen oszlik meg:
- 1. részlet (folyósítás 2009. április 1-jén): 200 millió EUR.
 - 2. részlet (folyósítás 2009. április 30-án): 200 millió EUR.
- (26) A hiteldíj a következő összegek közül a magasabbik: i. IMF SDR-kamatláb + 345 bázispont; ii. 12 hónapos IBOR + 100 bázispont + 123,5 bázispont. A második esetben a 12 hónapos IBOR + 100 bázispont az állami finanszírozási költségeket, a 123,5 bázispont a támogatott pénzintézet hitelkockázatát tartalmazza ⁽⁴⁾.
- (27) Az állami hitel visszafizetése 2011. február 11-én indul, a visszafizetés [...] részletben történik. Az utolsó részlet kifizetésére 2012. november 11-én kerül sor.

2.3.2. Tőkejuttatás

- (28) Az FHB 2009. március 31-én 30 milliárd HUF (megközelítőleg 100 millió EUR) tőkeemelésben részesült, újonnan kibocsátott osztalékelsőbbségi részvények, illetve egy szavazatselsőbbségi részvény révén. Magyarország kezdetben arra hivatkozott, hogy a feltőkésítés a garanciavállalási és feltőkésítési program alapján történt.
- (29) A feltőkésítési megállapodás rögzítette az állami részvényekre fizetendő ellenszolgáltatás kiszámítását. A megállapodás időpontjában a számítás alapján az ellenszolgáltatás 10,49 % lett volna, ami megfelelt volna a garanciavállalási és feltőkésítési programban meghatározott, alapvetően stabil bankokra vonatkozó, osztalék formájában fizetendő kulcsnak.

⁽¹⁾ A 2008. december 31-i árfolyammal számolva (1 EUR = 266,7 HUF).

(*) Bizalmas információ.

⁽²⁾ HL C 47., 2010.2.25., 16. o.

⁽³⁾ HL C 147., 2009.6.27., 2. o.

⁽⁴⁾ A 2009. március 25-én nyújtott euróhitel esetében a fizetendő kamatláb például 4,088 % lenne (1,853 % 12 hónapos Euribor plusz 1,00 % plusz 1,235 %).

- (30) A feltőkésítés összege az FHB kockázattal súlyozott eszközeinek 9 %-át tette ki. Mivel az intézkedést a végrehajtás előtt nem jelentették be a Bizottságnak, a Bizottságnak nem volt alkalma megvizsgálni, hogy a bank helyzete alapvetően stabil volt-e. A garanciavállalási és feltőkésítési program alapján, ha a kedvezményezett helyzete nem stabil, akkor szerkezetátalakítási tervet kell benyújtani, az ellenszolgáltatásnak pedig tükröznie kell a bank alapvetően nem stabil helyzetét, azaz magasabbnak kell lennie, mint egy alapvetően stabil bank esetében.
- (31) 2010. február 19-én a bank felhasználta a magyar állam osztalékelsőbbségi részvényeire vonatkozó vételi jogát, és névértéken visszavásárolta a teljes összeget az államtól. Ily módon – az állami tőkejuttatást követő 12 hónapon belül – a tőkeemelés teljes összegét visszafizették az államnak.
- (32) A visszavásárlás során az állam nem kapott ellenszolgáltatást. A bank úgy érvelt, hogy az állam tulajdonában lévő osztalékelsőbbségi részvényekre nem kell automatikusan osztalékot fizetni, az elsőbbségi részvény csak azt jelenti, hogy a bank ezek után előbb fizet osztalékot, mint a törzsrészvények után. Tekintettel arra, hogy a törzsrészvények tulajdonosai a szóban forgó időszakban (amíg az állam osztalékelsőbbségi részvényekkel rendelkezett) nem kaptak osztalékot, a bank szerint nem kötelesek elsőbbségi osztalékot fizetni. Az FHB azzal érvelt továbbá, hogy a 2009-es osztalékfizetés megállapításának időpontjában az állam már nem rendelkezett osztalékelsőbbségi részvényekkel, mivel azokat még a megállapítás előtt visszavásárolták.
- (33) A 2010. augusztus 21-én hatályba lépett CX. Törvény révén Magyarország módosította a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának erősítéséről szóló 2008. évi CIV. Törvényt (a stabilizációs törvényt), amellyel visszamenőleges hatállyal jogalapot teremtett a magyar állam számára ahhoz, hogy az az FHB-től ellenszolgáltatást követeljen a tőkeemelésért akkor is, ha a magyar állam az osztalékfizetésről döntő közgyűlés időpontjában már nem volt részvényes.
- (34) 2010. október 28-án a magyar állam és az FHB megállapodást írt alá arról, hogy az FHB 890 millió HUF ellenszolgáltatást, valamint 11 726 786 HUF késedelmi kamatot fizet az államnak az állami tőkejuttatásért.
- (35) Az ellenszolgáltatás értékét állítólag a likviditási program feltételeinek megfelelően határozták meg. A magyar hatóságok érvelése szerint a feltőkésítést ugyanabból a forrásból finanszírozták, mint a likviditási hitelt, ezért a tőkeemelésért fizetendő ellenszolgáltatásnak meg kell egyeznie a likviditásnövelésért fizetendő ellenszolgáltatással. Az FHB csak 2009. május 6-án jutott a tőkéhez, amelyet 2010. február 19-én visszafizetett. Végül ugyanazt a kamatlábat alkalmazták, mint a 400 millió EUR összegű hitel esetében. A Magyarország által benyújtott információk szerint az átlagos havi kamatláb 3,79 % és 4,08 % között volt. A tényleges összeget hetekre lebontva számították ki.
- (36) A késedelmi kamatot a Bizottság által közzétett 5,97 %-os magyar referencia-kamatláb 100 bázisponttal történő növelésével számították ki⁽¹⁾. A késedelmi kamatot a stabilizációs törvényt módosító jogszabály hatálybalépése, azaz 2010. augusztus 21-e (magyarázat a (33) preambulumbekezdésben) és a megállapodás aláírása, azaz 2010. október 28-a közötti időszakra számították.

2.4. A 2010. szeptember 30-án benyújtott, módosított szerkezetátalakítási terv

- (37) 2010. szeptember 30-án Magyarország benyújtotta az FHB módosított szerkezetátalakítási tervét. Az FHB a Bizottságnak benyújtott dokumentumokban jelezte, hogy a szerkezetátalakítási tervet az Igazgatóság nem írta alá és nem hagyta jóvá hivatalosan. Következésképpen a 2011–2014-re szóló adatok csak a pénzügyi kimutatások és a tőkemegfelelési mutató számításai alapján készített becslések. A tervben az FHB azt is jelezte, hogy új hosszú távú stratégiáját csak az Allianz Bankkal létrejövő integráció részeként tervezi elkészíteni.
- (38) A módosított szerkezetátalakítási terv fő elemei a következők.

2.4.1. A nehézségek okai

- (39) Az FHB szerkezetátalakítási terve szerint az FHB-nek nem voltak nehézségei: a tőkeemelésre csak az előrejelzések miatt volt szükség, a bank likviditásával és fizetőképességével nem voltak problémák. A 2009-es előrejelzés azt mutatta, hogy a bank fizetőképességének megőrzése és a teljes bankszektort terhelő környezeti stressz kezelése érdekében tőkeemelésre van szükség. Az 1. táblázat a feltételezett lehetséges forgatókönyveket mutatja be (összehasonlításképpen szerepelnek benne a 2009. évi tényleges helyzetet bemutató adatok is).

1. táblázat

A feltőkésítés előtt (2009 elején) készített előrejelzések

Változó	Alapeset	Optimista eset	Legrosszabb eset	2009. évi tényleges
Magyar GDP csökkenése	- 3,5 %	- 1,5 %	- 5,0 %	- 7,2 %
Átlagos EUR/HUF árfolyam, 2009	320 HUF	265 HUF	340 HUF	280 HUF
Átlagos CHF/HUF árfolyam, 2009	220 HUF	170 HUF	242 HUF	186 HUF

⁽¹⁾ HL C 14., 2008.1.19., 6. o.

Változó	Alapeset	Optimista eset	Legrosszabb eset	2009. évi tényleges
Ingatlanárak	10 %-os csökkenés	Nincs változás	20 %-os csökkenés	5–10 %-os csökkenés
A hitelportfólió várható vesztesége a teljes kintlévő összeg százalékában	3,9 %	1,19 %	6,01 %	1,4 %

- (40) A fent bemutatott feltételezések alapján, figyelembe véve a feltőkésítés és az állami hitel következményeit is, az FHB 2009 végén újabb előrejelzést készített, amelyet a 2. táblázat mutat be.

2. táblázat

Az FHB feltőkésítés előtt készített előrejelzései

	Alapeset	Optimista eset	Legrosszabb eset	Tényleges eredmények
Szavatoló tőke (millió HUF)	[40 000–50 000]	[60 000–70 000]	[30 000–40 000]	[30 000–40 000]
Kockázattal súlyozott eszközök (millió HUF)	[300 000–400 000]	[200 000–300 000]	[300 000–400 000]	[300 000–400 000]
FHB tőke megfelelési mutató	[12 % fölött]	[20 % fölött]	[10 % alatt]	[12 % fölött]

- (41) A szerkezetátalakítási terv szerint az FHB-nek azért volt szüksége állami támogatásra, mert más magyar bankokkal ellentétben nem áll fölötté az eurózónában székhellyel rendelkező anyavállalat, így nem juthatott az Európai Központi Bank által rendelkezésre bocsátott olcsó forrásokhoz. Az EKB-hitelkeretek – köztük többféle repó hitelkeret – 2008 őszétől kezdve álltak rendelkezésre az eurózónában. A Magyar Nemzeti Bank 2010 elején hozott létre repó hitelkeretet, de csak a forintalapú finanszírozást könnyítette, az euróalapút nem, ami az FHB szerint rendkívül fontos lett volna a válság mélypontján.

- (42) A tervben szerepelnek becslések arra vonatkozóan is, ha az FHB nem kapott volna állami támogatást, azaz a 30 milliárd HUF tőkeemelés és a 400 millió EUR-s hitel nélkül. E becslések alapján az FHB tőke megfelelési mutatója 2009-ben [13–17]-ot tett volna ki. A terv azonban nem fejt ki egyértelműen, hogyan egyeztethető össze ez a szám a – mindkét állami intézkedés hatásait figyelembe vevő – 2. táblázatban ((40) preambulumbekzdés) szereplő korábbi [10–15]-os alapszámmal. A tervből nem válik egyértelművé, hogy az előrejelzések szerint a támogatásnyújtás miért rontotta volna a bank eredményeit.

- (43) Az FHB-terv szerint a bank stabil maradt: erős tőkepozícióval rendelkezett (a tőke megfelelési mutató 2009. január–februárban [10–15]-% körüli), a Moody's-tól pedig Baa3-as besorolást kapott, amely még a befektetési kategóriában található. 2010 februárjában, azaz kevesebb mint kilenc hónappal a tőkeemelés követően a bank úgy döntött, hogy visszavásárolja az állam tulajdonában lévő osztalékelsőbbbségi részvényeket.

- (44) A bank úgy döntött, hogy a bank 2010-es tervezése során használt makrogazdasági előrejelzéseket és a 2010. évi pénzügyi tervben szereplő várt volumeneket, mérlegeket és kockázati információkat figyelembe véve a felülvizsgált konszolidált jelenlegi és várható tőke megfele-

lési mutató alapján visszafizeti az állami tőkét. A felülvizsgálatból azt a következtetést vonták le, hogy a pénzügyi világválság ellenére az év végi eredmények sokkal jobbak voltak, mint a magyar állammal 2009 elején a tőkeemelésről kötött megállapodás időpontjában várt eredmények.

- (45) Az FHB arról adott tájékoztatást, hogy az Európai Központi Bankkal és a PSZÁF-fal együttműködve részt vett a 2010. évi uniós stressztesztben, amelyet az európai bankfelügyelők bizottsága koordinált. A stresszteszt a tőke megfelelésre összpontosított, a likviditási kockázatokot közvetlenül nem vizsgálta. A teszt eredményei alapján, mivel az FHB alapvető tőkére vonatkozó megfelelési mutatója 6 % volt, az alapvető tőkéből képzendő puffer [50 fölötti] millió EUR-t tett ki. Az eredmény a bank 2009. évi konszolidált számain alapul, azaz magában foglalja az állami tőkejuttatást is.

2.4.2. Szerkezetátalakítási terv

- (46) A magyar hatóságok által benyújtott szerkezetátalakítási terv a 2010-től 2014-ig tartó időszak tekintetében egy alapesetre, továbbá egy optimista és egy legrosszabb esetre adott forgatókönyvet. A forgatókönyvek a következő változók alakulásának hatását vizsgálják: a HUF EUR-hoz és CHF-hez viszonyított árfolyama, az ingatlanárak, a portfólióveszteség és a magyar GDP.

- (47) A terv célja, hogy az FHB likviditásának, finanszírozási mixének, portfólióminőségének és nyereségességének javításával biztosítsa a bank hosszú távú életképességét, amihez a következőkben felsorolt intézkedéseket veszi igénybe.

- (48) Likviditási helyzetének erősítése érdekében az FHB a [...] kívánja helyezni a hangsúlyt. A forrásszerkezet átalakítása azért is szükséges, mert az újonnan kibocsátott hitelek főként [...] számára nyújtják, így általában nem alkalmasak a jelzáloglevél-fedezeti alapok céljaira.

- (49) Az ügyfélbetétek szintjének növelése céljából az FHB új típusú (például strukturált) betéteket vezetett be, és kidolgozta saját befektetési szolgáltatási üzletágát (a lakossági ügyfeleket célzó kötvénykibocsátást). Emellett 2011-től az FHB fiókhálózata is jelentősen – 50 új fiókkal – bővül, köszönhetően az Allianz Biztosítóval kötött megállapodásnak (lásd a lenti (78) preambulumbekendést); a fiókok száma így összességében meghaladja a 70-et.
- (50) Az eszközök és a források összehangolásával az FHB célja, hogy [...] meghosszabbítsa a lejáratú struktúráját. A bank [...] likviditási tartalékot kíván fenntartani.
- (51) Ami portfóliója minőségét illeti, az FHB fő üzleti célja, hogy különböző ügyféltámogató programok segítségével, a törlesztés folyamatosságára koncentrálna fenntartsa a hitelportfólió jelenlegi minőségét.
- (52) A hitelkockázat csökkentése érdekében az FHB állítólag szigorú hitelezési előírásokat vezetett be, megszüntette a CHF-alapú hitelezést és központosította döntéshozatali folyamatait. Hitelezési tevékenységét a lakáshitelekre és a kkv-kre összpontosítja. A bank elsősorban a forint-hitelekre teszi a hangsúlyt, így a devizahitel-portfólió fokozatos csökkenésére számít.
- (53) A terv abból indul ki, hogy a bevételek diverzifikálása és a költséghatékonyság a nyereségesség növekedéséhez fog vezetni. Az FHB értékesítési munkatársait a díj- és jutaléktermelő termékekre (bankkártyák, folyószámlák, befektetési szolgáltatások) csoportosították át. A bank számos költségcsökkentő kezdeményezést indított, karcsúsította szervezeti felépítését, létszámot csökkentett, visszafogta működési kiadásait és tőkekiadásait is.
- (54) E stratégia végrehajtása érdekében, továbbá a bank és az állam közötti megállapodásnak megfelelően az FHB

2009. május 28-án 25 milliárd HUF-fal megemelte az FHB Kereskedelmi Bank alaptőkéjét, amihez az állami tőkejuttatásból származó pénzt használta fel. Az FHB Kereskedelmi Bank saját termékeit értékesíti, ugyanakkor az FHB Jelzálogbank ügynökeként eljárva annak nevében is értékesít lakossági és vállalati hiteltermékeket. Az FHB Kereskedelmi Bank folyószámlavezetést, folyószámlahitelt, betétszámlavezetést, megtakarítási termékeket, bank- és hitelkártyákat is kínál lakossági ügyfeleknek. A benyújtott tervből kiderül, hogy az FHB Kereskedelmi Bank jelenleg 22 fiókot üzemeltet Magyarországon, fiókhálózatát bővíteni kívánja.

2.4.3. Fő feltételezések

- (55) A terv kifejti, hogy az előrejelzésekhez használt makrogazdasági mutatók az Oriens IM⁽¹⁾ előrejelzésén alapulnak, az euróvezetettel és az USD-vel kapcsolatos adatok pedig az IMF World Economic Outlook című kiadványán.

Alapeset

- (56) Az alapforgatókönyv szerint a nyereség 2011-ben és 2012-ben nőni fog, aminek alapja a gazdaság feltételezett élénkülése és a GDP 2,4 %-osra, illetve 2,7 %-osra becsült növekedése lesz. A nyereség növekedésének hajtóerejét [...]. A portfólióminőség várhatóan csak 2012-től javul majd (a nem teljesítő hitelek aránya várhatóan 2010-ben és 2011-ben éri el a csúcst, [6–10]%-kal, 2012-ben pedig [5–9]%-ra csökken). A költséghatékonyság és az erős költségellenőrzés feltételezhetően nem változik, a költség/jövedelem arány [40–50]%-alatt marad ezen időszakban. Az alapforgatókönyv makrogazdasági feltételezéseit a 3. táblázat, előrejelzéseit pedig a 4. táblázat foglalja össze.

1. táblázat

az alapforgatókönyv makrogazdasági feltételezései

	2009 tény	2010 előrejelzés	2011 előrejelzés	2012 előrejelzés	2013 előrejelzés	2014 előrejelzés
GDP	- 7,2 %	[0–1]%	[2–3]%	[2–3]%	[3–5]%	[3–5]%
Fogyasztói árak	4,2 %	[3–5]%	[3–5]%	[3–5]%	[3–5]%	[3–4]%
Munkanélküliség	9,2 %	[10 % fölött]	[10 % fölött]	[10 % fölött]	[10 % fölött]	[10 % alatt]
EUR/HUF	280,6	[260–280]	[260–280]	[260–280]	[260–280]	[260–280]
CHF/HUF	185,8	[180–190]	[180–190]	[180–190]	[180–190]	[180–190]
HUF alapkamat	8,4 %	[5–7]%	[5–7]%	[5–7]%	[5–7]%	[4–6]%

2. táblázat

FHB, az alapforgatókönyv előrejelzése, millió HUF

	2009 tény	2010 előrejelzés	2011 előrejelzés	2012 előrejelzés	2013 előrejelzés	2014 előrejelzés
Saját tőke	69 636	[50 000–60 000]	[60 000–70 000]	[70 000–80 000]	[80 000–90 000]	[90 000–100 000]

⁽¹⁾ Az Oriens IM nevű magánszervezet egy kizárólag a délkelet-európai régióban tevékeny magántőkealap fejlesztésével foglalkozik.

	2009 tény	2010 előrejelzés	2011 előrejelzés	2012 előrejelzés	2013 előrejelzés	2014 előrejelzés
Nyereség	868	[7 000–8 000]	[8 000–9 000]	[10 000–11 000]	[11 000 fölött]	[11 000 fölött]
Kockázattal súlyozott eszközök	349 718	[200 000–300 000]	[20 000–300 000]	[200 000–300 000]	[300 000–400 000]	[300 000–400 000]
Tőke megfelelési mutató	14,9 %	[15 % fölött]	[15–20]%	[20 % fölött]	[20 % fölött]	[20 % fölött]

- (57) Az alapesetben az FHB erőteljesebb eszköznövekedést vár 2012-re, amikor a gazdaság lendületét már a munkanélküliségi ráta kismértékű csökkenése is jelezni fogja. Az eszköznövekedést a lakossági jelzáloghitelek és a kkv-eknek nyújtott hitelek állománynövekedése vezérli majd. Ezeket az eredményeket a forintalapú hitelezés felfuttatásával kívánják elérni, amely a bank erős márkájára alapulna, illetve az újonnan bevezetett eszközök (strukturált finanszírozás, befektetési szolgáltatási üzletág) révén növekedő betétgyűjtéssel. A bank szerint a globális és a helyi feltételek javulása csökkenti a tartalékok iránti szükségletet, és így csökkenő kockázati költségekkel lehetőséget ad a hitelezés felfuttatására.
- (58) Az alapesetben a bank feltételezi, hogy refinanszírozási hitelportfóliója fokozatosan csökkenni fog, mivel jelentősebb volumenű új hitelkihelyezés nem várható. Az új lakossági jelzáloghitelek feltételezett volumene az új folyósítások megcélzott piaci részesedésén alapul, a bankszektor főösszegét a makroszintű előrejelzésből származtatták. Az új folyósítások várt piaci részesedése a 2009. évi [1–3]%-ról 2014-ig [5 % fölé] nő. A bank folyószámlahitel- és hitelkártya-állományára vonatkozó előrejelzések a folyószámlák penetrációs rátájának várt növekedésén alapulnak.
- (59) Az FHB vállalati hitel-portfóliója két fő részből áll, a strukturált finanszírozásból és a kkv-hitelekből. A strukturált finanszírozás körébe tartozik a lakóingatlanokkal kapcsolatos projektfinanszírozás és a kereskedelmi ingatlanokkal kapcsolatos refinanszírozás. Ez a szegmens szorosan összefügg a makroberuházások fejlődésével (amely a GDP összetevője), így a terv 2012-től kezdve magasabb növekedési rátákat társít hozzá. Az FHB kkv-üzletágát 2008 végén indították be, 2009 folyamán erős növekedést mutatott. A bank ennek alapján a következő években erős növekedésre számít, amely a portfólió bővülésével később lelassul. A kkv-hitelek állománya makroszinten évente várhatóan [10 %-ot meghaladó mértékben] nő az előrejelzés időtartámban. Az FHB piaci részesedése 2014-re a feltevések szerint eléri az [5 % fölötti].
- (60) A bank lakossági betétállományát a makroszintű modellben jelezték előre (a háztartások teljes betétállománya) és a megcélzott piaci részesedésben, amely 2014 végére várhatóan [...]. A folyószámlák számának növekedése 2010-ben [70 % fölött], 2011-ben [30 % fölött], 2012-ben [30 % fölött], 2013-ban [30 % körül], 2014-ben pedig [20 % fölött] lesz.
- (61) A vállalati betétállomány várt növekedése a kkv-hitelek bővülésének felel meg. A volumen a 2009. évi 13 815 millió HUF után 2010-ben 43 %-kal, 2011-ben [30 %-ot meghaladó mértékben] nő majd, összesen [20 000–30 000] millió HUF-ra. A növekedés 2012-ben várhatóan [20 % fölött], 2013-ban [20 % körül], 2014-ben pedig [10 % fölött] lesz, az állomány nagysága pedig [40 000–50 000] millió.
- (62) Az előrejelzés alapján a jelzálog-hitelezést főként jelzáloglevelek kibocsátásával fogják finanszírozni. A [...] a rövid lejáratú kiteségeket finanszírozzák és a szükséges likviditást biztosítják a bank számára.
- (63) A tervben az FHB úgy érvel, hogy a tőkeemelés célja az FHB likviditásának biztosítása volt. Az FHB a tőkeemelés 2009 márciusában ugyanazon forrásból, csupán 6 nap eltéréssel kapott hitellel veti össze, és azt állítja, hogy a tőkeemelés révén, illetve a hitel révén szerzett likviditásnak azonosnak kell lennie, vagy csak annyiban különbözhetnek, amennyiben az a pénzügyi ellentételezéssel magyarázható. A bank ezért vállalta, hogy a magyar államnak ugyanakkora ellentételezést fizet a tőkeemelésért, mint amekkorát a magyar állam és az FHB között 2009 márciusában kötött hitelmegállapodás értelmében a hitelért fizet. A Magyarország által szolgáltatott információk alapján az így kapott átlagos havi kamatláb 3,79 % és 4,08 % közé esett; a tényleges kamatot heti alapon számították. 2009. május 6. és 2010. február 19. között ennek megfelelően 890 millió HUF kifizetésére került sor.
- (64) A fenti feltételezések alapján és az állami tőkejuttatásért fizetett 890 millió HUF összegű ellentételezést is figyelembe véve az FHB terve szerint a bank nyeresége némileg rosszabb lesz, mint a 4. táblázatban bemutatott eredmény, azonban 2013-ban és 2014-ben így is stabilan [10 milliárd HUF fölé] nő majd a 2010. évi [5–10] milliárd HUF-ról. A tőke megfelelési mutató 2010-ben várhatóan [15 % fölött], 2011-ben [15–20]%, 2012-ben [18–23]%, 2013-ban és 2014-ben pedig [18–23]%-feletti lesz majd.
- A legrosszabb esetre szóló forgatókönyv
- (65) A legrosszabb esetre szóló forgatókönyvben az egyes évek nyereségnövekménye továbbra is 10 %, de a nyereség nominális összege csupán a fele az alapforgatókönyvben szereplő összegnek. A bank szerint ez a nyereségszint erősen pesszimista, hiszen az FHB 2009-ben,

annak ellenére, hogy a kockázati költségek a 2008. évi [1 000 millió HUF alatti] [5 milliárd HUF fölé] emelkedtek, meg tudta ismételni korábbi eredményét. A pesszimista forgatókönyv ezenkívül a kockázattal súlyo-

zott eszközök éves szinten [5–8] %-os növekedésével számol. Az 5. táblázat a legrosszabb esetre szóló forgatókönyv érdekesebb makrogazdasági feltételezéseit mutatja be.

5. táblázat

a legrosszabb esetre szóló forgatókönyv makrogazdasági feltételezései

	2009 tény	2010 előrejelzés	2011 előrejelzés	2012 előrejelzés	2013 előrejelzés	2014 előrejelzés
GDP	- 7,2 %	0,3 %	0,6 %	1,3 %	1,1 %	1,1 %
Munkanélküliség	9,2 %	10,3 %	10,9 %	11,3 %	11,5 %	11,7 %
EUR/HUF	280,6	269,0	290,0	320,0	320,0	320,0
HUF alapkamat	8,4 %	5,4 %	5,8 %	8,3 %	8,5 %	8,3 %

(66) A terv legrosszabb esetre vonatkozó feltételezése szerint a lakossági jelzáloghitel-állomány növekedése alacsonyabb lesz, mivel a GDP csak mérsékelten fog nőni a tervezési időszakban. A jelzáloghitelek feltételezett penetrációja hasonló lesz az alapmodell adatahoz, így a különbséget lényegében csak a GDP alacsonyabb növekedése okozza. E feltételezés szerint az FHB az alapforgatókönyvben szereplő [5 % körülihez] képest alacsonyabb, csupán [5 % körüli] piaci részesedést ér el.

(67) A vállalati hitelek állománya a strukturált finanszírozás és a kkv-hitelek esetében mérsékelt növekedést mutat; ugyanez vonatkozik a vállalati betétek gyűjtésére is. A lakossági betétek és a lakossági bankszámlák állománya szintén alacsonyabb növekedést mutat, aminek az az oka, hogy a legrosszabb esetre vonatkozó modell alacsonyabbra becsüli a GDP növekedését és a piaci részesedést.

(68) A hitelportfólió minősége a legrosszabb esetre vonatkozó modellben várhatóan tovább romlik, aminek az oka a munkanélküliségi ráta növekedése. A terv feltételezi, hogy a visszaeső jelzálogpiac miatt magasabb fedezeti arányra lenne szükség. A nem teljesítő hitelek aránya várhatóan [5–15]%-ra nő és ott stabilizálódik. A nem teljesítő hitelekhez szükséges fedezet várhatóan [60–70]%-ra nő. A hitelportfólió minőségének romlása, a fizetőképzetlenség valószínűségének növekedése, illetve a fizetőképzetlenségből eredő veszteségek növekedése hatással lesz a kockázattal súlyozott eszközökre, amelyek így annak ellenére is meghaladják az alapeset szerinti értéket, hogy a teljes eszközállomány előreláthatóan alacsonyabb lesz.

(69) A fenti feltételezések alapján és az éves osztalékból az állami tőkejuttatásért fizetett 890 millió HUF összegű ellentételezést is figyelembe véve az FHB terve szerint a bank nyeresége 2013-ban és 2014-ben a legrosszabb esetben is [5–10] milliárd HUF fölé nő majd a 2010. évi [5–10] milliárd HUF-ról. A tőkemegfelelési mutató 2010-ben várhatóan [13 % fölé], 2011-ben [15 % fölé], 2012-ben [15–20]%, 2013-ban [15–20]%, 2014-ben pedig [15–20] % lesz majd.

Az életképesség helyreállítására vonatkozó következtetések

(70) Az FHB szerint a fenti előrejelzések egyértelműen alátámasztják, hogy az állami tőkejuttatás korai visszafizetése nem veszélyezteti a bank életképességét. Az FHB úgy látja, hogy mindez a megváltozott EUR/HUF árfolyamnak és az alapvetően módosult banki környezetnek köszönhető, amelyek mellett már nincs szükség a tőkeemelésre a nehézségek kiküszöböléséhez.

2.4.4. Tehermegosztás

Ellentételezés

(71) A 30 milliárd HUF-os tőkeemelésért az FHB végül 890 millió HUF ellentételezést és 11 726 785 HUF késedelmi kamatot fizetett. Az alkalmazott kamatláb megegyezett azzal, amit a 400 millió EUR összegű hitelért fizettek, havi átlagban 3,79 % és 4,08 % között mozgott.

Önkorlátozó intézkedések

(72) A bank vállalta, hogy igazgatósága reálértéken a 2008-as szinthez képest nem fogja növelni bónuszait és prémiumát; 2008-ban a tényleges juttatások a lehetséges maximum felét tették ki. A bank azt is vállalta, hogy részvénytulajdonosait akkor sem változtatja, ha emelkedne a részvényopciók vagy a jogosult munkavállalók száma. A bank 2010-ben nem fizetett osztalékot, és vállalta, hogy javasolni fogja részvényeseinek, hogy [...].

(73) A magyar állam és az FHB közötti tőkeemelési megállapodás értelmében az FHB nem folytat agresszív üzleti stratégiát, nem fektet be új üzleti területeken – kivéve ha azt még a megállapodás aláírása előtt (tehát 2009. március 31-ét megelőzően) hagyták jóvá, döntöttek el vagy kezdték meg –, üzleti stratégiájával vagy működésével nem torzítja a versenyt, továbbá a marketing során tartózkodik az állami támogatás említésétől.

(74) A szerkezetátalakítás végrehajtásának felügyelete kapcsán a terv arról tájékoztat, hogy az FHB Igazgatóságának és Felügyelőbizottságának egy-egy tagját a magyar állam nevezheti ki.

2.5. Az Allianz Hungária biztosítóval kötött megállapodás

(75) Az FHB 2010 július 2-án három jelentős szerződést kötött az Allianz Hungária biztosítóval: egy forgalmazási, egy részvényvásárlási és egy névhasználati megállapodást.

(76) A forgalmazási megállapodás hosszú távú kizárólagos stratégiai együttműködésről is rendelkezik, és a két pénzügyi csoport banki és biztosítási, illetve egyéb jelenleg forgalmazott termékének értékesítéséről szól. A két csoport közötti hosszú távú együttműködés a tervek szerint 20 évre szól, és az ötödik év vége előtt nem lehet felmondani.

(77) A banki együttműködés keretében az Allianz Hungária Biztosító az FHB banki, életjáradéki és ingatlanbefektetési termékeit is forgalmazná, míg a biztosítási együttműködés keretében az FHB Kereskedelmi Bank forgalmazná fiókhálózatán keresztül az Allianz csoport biztosítási termékeit, illetve nyugdíj-, egészségbiztosítási és befektetési alapjait. Az Allianz csoport és az FHB is kizárólagos jelleggel forgalmazná egymás termékeit.

(78) A részvényvásárlási megállapodással az FHB megszerezte az Allianz Bank részvényeinek 100 %-át, és ezáltal több mint 70 tagúra bővítette fiókhálózatát. A kibővült fiókhálózat a jövőben is az Allianz csoport jelenlegi biztosítási és banki ügyfeleinek rendelkezésére áll. Ezenkívül az Allianz Hungária Biztosító [...] éven át mintegy [50–90]-ban refinanszírozza az FHB felé az Allianz Bank mérlegének részeként megvásárolandó jelenlegi hitelportfóliót.

(79) Végül, a névhasználati megállapodás értelmében az FHB hat hónapig használhatja az »Allianz Bank« nevet.

(80) A szerkezetátalakítási tervben leírták az Allianz Bank megvásárlását és az Allianz Hungária Biztosítóval folytatott együttműködés egyes feltételezett következményeit, de úgy tűnik, hogy a pénzügyi előrejelzések, ideértve a forgatókönyveket is, nem veszik figyelembe, hogy a fent említett szerződések megkötését követően megváltozik az FHB struktúrája.

3. A MAGYAR HATÓSÁGOK ÁLLÁSPONTJA

(81) A magyar hatóságok eredetileg azt állították, hogy az FHB feltőkésítésére a Bizottság által jóváhagyott garanciavállalási és feltőkésítési programmal összhangban került sor. Állításuk szerint annak ellenére, hogy a tőkejuttatás meghaladta a bank kockázattal súlyozott eszközeinek 2 %-át, a bank alapvetően stabil volt annak időpontjában. A hatóságok ennek alátámasztására különösen a bank

tőkeemelési mutatóját hozták fel, amely a feltőkésítés előtt [10–15]-on állt, továbbá a bank 2008-ban is folytatódó nyereségességét (30 %-os bővülés 2007-hez képest), az értékvesztés és a tartalékok alacsony szintjét, valamint a Magyar Nemzeti Bank 2009. március 19-i véleményét, amely szerint az FHB stabil volt.

(82) A magyar hatóságok kiemelték, hogy Magyarországon két olyan, külföldi tulajdonos – és így külföldi támogatás – nélküli jegyzett magyar bank is van, amelyek kapcsán igen magas szintű devizahitel-kitettségről és [...]ról lehet beszélni (OTP és FHB). A Kormány úgy döntött, hogy a kockázattal súlyozott eszközök 9 %-ának erejéig feltőkésíti az FHB-t, mivel az (szemben az OTP-vel) nem rendelkezik megfelelően széles betéti bázissal. Az FHB történeti okokból – fő tevékenysége a jelzáloglevél-fedezetű refinanszírozás – szinte kizárólag a bankközi piacon szerzett forrásokat.

(83) A magyar hatóságok mégis úgy érvelnek, hogy az FHB nem volt nehéz helyzetben a tőkeinjekció időpontjában, és hogy a pótlólagos tőke csupán biztosítékként szolgált a legrosszabb esetre szóló forgatókönyvekhez, amelyeket egyes szakértők készítettek 2009 elején.

(84) Magyarország azt is állította, hogy a tőkeemelési megállapodás értelmében az ellenszolgáltatást osztalékfizetés formájában kell teljesíteni. Mivel a 2009. évi osztalékfizetéséről döntő közgyűlés időpontjában az állam részvényeit már visszavásárolták, az FHB-nak nem maradt jogalapja az ellenszolgáltatás kifizetésére, az államnak pedig nem volt eszköze a kifizetés elrendelésére.

(85) Ezt követően, 2010. április 29-i levelében Magyarország ígéretet tett arra, hogy az ellenszolgáltatás tekintetében és a garanciavállalási és feltőkésítési programmal való összhang megteremtése érdekében módosítani fogja az FHB és a magyar állam közötti tőkeemelési szerződést. A magyar hatóságok végül visszamenőleges hatállyal oly módon módosították a feltőkésítésről szóló jogszabályt, hogy az a részvények visszavásárlása után is lehetőséget adjon a bank számára az ellenszolgáltatás és a kamatok megfizetésére. Az új törvény 2010. augusztus 21-én lépett hatályba.

(86) Az FHB által fizetendő ellenszolgáltatásról szóló megállapodás azonban végül nem hivatkozott a garanciavállalási és feltőkésítési program feltételeire. A magyar hatóságok érvei szerint a tőkeemelésre ugyanaz a finanszírozási forrás nyújtott fedezetet, mint a likviditási hitelre (IMF-hitel, lásd a (21) preambulumbekendést), és időpontja is csaknem azonos (6 napon belüli).

(87) Magyarország állítása szerint a feltőkésítés nem sértette a bankpiac más szereplőinek érdekeit, mivel elsődleges céljai közé tartozott, hogy elősegítse az FHB jelzáloglevél-portfóliójának szerkezetátalakítását, és így javította a tőkepiac stabilitását.

4. ÉRTÉKELÉS

4.1. Az állami támogatás megléte

- (88) Az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése értelmében állami támogatásnak minősül és a belső piaccal összeegyeztethetetlen a tagállamok által vagy állami forrásból bármilyen formában nyújtott olyan támogatás, amely bizonyos vállalkozásoknak vagy bizonyos áruk termelésének előnyben részesítése által torzítja a versenyt vagy azzal fenyeget, amennyiben ez érinti a tagállamok közötti kereskedelmet.
- (89) A Bizottság megjegyzi, hogy a magyar hatóságok egyetértenek azzal, hogy az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése értelmében az FHB-nak juttatott tőkeinjekció és a hitel formájában nyújtott likviditási támogatás is állami támogatásnak minősül.
- (90) Mindkét intézkedés állami hatóság által jött létre, vagyis állami forrásokat vett igénybe, gazdasági előnyt adott az FHB-nak és erősítette annak helyzetét a magyarországi és más uniós versenytársakkal szemben. Ezeket az intézkedéseket tehát úgy kell tekinteni, mint amelyek torzítják a versenyt és érintik a tagállamok közötti kereskedelmet.
- (91) A Bizottság különösen azzal érvel, hogy a pénzügyi válság közepette ilyen összegben és ilyen feltételek mellett egyetlen magánbefektető sem biztosított volna hiteleket vagy tőkejuttatást az FHB számára, főként nem az odaítélés időpontjában.
- (92) A fentiek alapján a két intézkedést az EUMSZ 107. cikkének (1) bekezdése szerinti állami támogatásnak kell tekinteni, mivel állami finanszírozással kapcsolatosak, kedvezményezettjük a tagállamok közötti kereskedelmet érintő tevékenységet folytat, és a belső piacon torzítják a versenyt vagy azzal fenyegetnek.
- (93) A következőkben tárgyalt szempontok alapján a feltőkésítésre nem a garanciavállalási és feltőkésítési programnak megfelelően került sor, tehát nem jogszerűen hajtották végre, így jogellenes támogatásnak kell tekinteni.
- (94) A Bizottság megjegyzi továbbá, hogy az FHB által likviditási hitel formájában kapott másik támogatás megfelel a likviditási program feltételeinek. A Bizottság felhívja a figyelmet, hogy amennyiben az FHB nem stabil helyzete megerősítést nyer, a banknak nyújtott minden egyéb támogatást is a szerkezetátalakítással összefüggésben kell értékelni.
- 4.2. A támogatás összeegyeztethetősége**
- Jogalap*
- (95) Az intézkedés belső piaccal való összeegyeztethetőségét illetően azt kell értékelni, hogy a szóban forgó intézkedés – a magyar gazdaságban bekövetkezett komoly zavar megszüntetésének eszközeként – összeegyeztethető-e a belső piaccal.
- (96) Az EUMSZ 107. cikke (3) bekezdésének b) pontja feljogosítja a Bizottságot, hogy a belső piaccal összeegyeztethetőnek tekintszen egy állami támogatást, ha azt »egy tagállam gazdaságában bekövetkezett komoly zavar megszüntetésére« nyújtják. A Bizottság megállapítja, hogy 2008 utolsó negyedéve óta a piaci körülmények világszerte kedvezőtlenül alakultak.
- (97) A Bizottság elismerte, hogy a pénzügyi világválság komoly zavart okozhat a tagállamok gazdaságában, és hogy a bankok támogatására irányuló intézkedések alkalmasak lehetnek az ilyen zavar orvoslására. Ezt az elemzést a Bizottság megerősítette »Az állami támogatásokról szóló szabályoknak a pénzügyi intézetek vonatkozásában a jelenlegi pénzügyi világválsággal összefüggésben tett intézkedésekre történő alkalmazása« című közleményében (a továbbiakban: a bankokról szóló közlemény) ⁽¹⁾, a feltőkésítési közleményben, az értékvesztett eszközök közösségi bankszektorban történő kezeléséről szóló közleményben ⁽²⁾ és a szerkezetátalakítási közleményben. A magyar gazdaság vonatkozásában a Bizottság ezt az értékelést a magyar hatóságok által a pénzügyi válság leküzdésére hozott különböző intézkedések jóváhagyásával ⁽³⁾ erősítette meg, így különösen a garanciavállalási és feltőkésítési programot jóváhagyó határozattal.
- (98) A pénzügyi piacokon fennálló jelenlegi helyzet különleges körülményeire tekintettel a Bizottság úgy ítéli meg, hogy az intézkedések vizsgálhatók az EUMSZ 107. cikke (3) bekezdésének b) pontja alapján. Mivel e határozat célja, hogy értékelje az FHB által kapott támogatást és az FHB szerkezetátalakítási tervét, a Bizottság helyénvalónak tartja, hogy értékelését e közleményekre, a szerkezetátalakítási terv értékelését illetően pedig különösen a szerkezetátalakítási közleményre alapozza.
- (99) A magyar hatóságok eredetileg azt állították, hogy az FHB feltőkésítésére a garanciavállalási és feltőkésítési program keretében került sor. Később azt állították, az FHB által a tőkeemeléért fizetett ellenszolgáltatás a likviditásnövelés feltételeit tükrözi. A Bizottság megállapítja, hogy a támogatást tőkeinjekció formájában nyújtották. Így ez a támogatás nem tartozhat a likviditási program keretébe, mivel az csak a hitel formájában történő támogatást irányozza elő.
- A garanciavállalási és feltőkésítési programnak való megfelelés*
- (100) A garanciavállalási és feltőkésítési program értelmében a feltőkésítésnek elsőbbségi részvények formájában kell megvalósulnia. A program keretében az elsőbbségi részvényekért fizetendő ellenszolgáltatást az Európai Központi Bank 2008. november 20-i, alábbi ajánlásainak megfelelően állapították meg:

⁽¹⁾ Közlemény – Az állami támogatásokról szóló szabályoknak a pénzügyi intézetek vonatkozásában a jelenlegi pénzügyi világválsággal összefüggésben tett intézkedésekre történő alkalmazása (HL C 270., 2008.10.25., 8. o.).

⁽²⁾ A Bizottság közleménye az értékvesztett eszközök közösségi bankszektorban történő kezeléséről (HL C 72., 2009.3.26., 1. o.).

⁽³⁾ Lásd többek között a 2–5. lábjegyzetben hivatkozott bizottsági határozatokat.

- az ötéves GMU referencia-államkötvények átlagos hozama a megelőző 20 munkanap során,
 - a magyar forintban denominált ötéves államkötvények hozama és az ötéves GMU referencia-államkötvény 2007. január 1. és 2008. augusztus 31. közötti hozama közötti átlagos különbözet,
 - az »A« minősítésű euróövezetbeli bankok által a hitel-nemteljesítési csereügyletekre alkalmazott kamatláb-különbözet mediánja (e tényező használatára azért került sor, mivel a magyar bankok nem rendelkeznek a hitel-nemteljesítési csereügyletekre vonatkozó megbízható adatokkal),
 - a működési költségeket fedező, [...]%-os kiegészítő díj,
 - [...]%-os kiegészítő díj (amely azért szükséges, mivel ebben az esetben elsőbbségi részvényeket választottak a tőkeemelés eszközeként).
- (101) Ezenfelül évi [...] százalékpontos step-uppal növekszik az államnak visszafizetendő összeg, ami arra ösztönzi a bankokat, hogy amint ezt a körülmények lehetővé teszik, azonnal fizessék vissza az állami tőkét.
- (102) A magyar hatóságok szerint a fenti számadatokból az következik, hogy az elsőbbségi részvények várható éves hozama [5–10]%-kal meghaladja majd a befektetés idején érvényes irányadó kamatlábat. Mint azt a Bizottság a programot jóváhagyó határozatában kifejtette, amennyiben a tőkeemelésre például 2009. január 17-én került volna sor, amikor 2,3 %-ban határozták volna meg az irányadó kamatlábat, [5–10] % (2,3 % + [5–10] %) lett volna az elsőbbségi részvények éves kamatlába. Az évi 1 %-os step-up záradékkal együtt pedig alapvetően stabil bankok esetében [10 % fölött] ⁽¹⁾ lenne a várható éves összhozam.
- (103) Az FHB az állami tőkeemelésért ténylegesen 4 % körüli mértékű ellenszolgáltatást fizetett (mint azt a (35) preambulumbekzdésben kifejtettük). A Bizottság ezért megállapítja, hogy az FHB által fizetett ellenszolgáltatás nem állt összhangban a garanciavállalási és feltőkésítési programmal.
- (104) A Bizottság továbbá emlékeztet arra, hogy a program bejelentésekor a magyar hatóságok kifejtették, hogy a feltőkésítés célja, hogy a részt vevő bankok tőkemegfelelési mutatóját [...]%-ra emelje. Magyarország emellett kötelezettséget vállalt arra, hogy azon bankok esetében, amelyek a kockázattal súlyozott eszközeik 2 %-ánál több

állami tőkéhez jutnak, a magyar hatóságok a tőkeintézkedés végrehajtása előtt tájékoztatják a Bizottságot azon vizsgálatuk részleteiről, amellyel alapvetően stabilnak minősítették az említett vállalkozásokat. Magyarország ezenkívül arra is kötelezettséget vállalt, hogy azon bankok esetében, amelyeket a Bizottság nem tekint alapvetően stabilnak, a magyar hatóságok a tőkeemelésről számított hat hónapon belül szerkezetátalakítási tervet nyújtanak be. A határozat rögzítette továbbá, hogy az alapvetően stabilnak nem tekinthető bankoknak ezen állapotuknak megfelelően kell ellentételezést fizetniük, vagyis az ellentételezésnek meg kell haladnia az alapvetően stabil bankok által fizetettet.

- (105) A Bizottság tehát megállapítja, hogy az FHB feltőkésítése nem felelt meg a garanciavállalási és feltőkésítési program feltételeinek, nevezetesen a kedvezményezett bank kockázattal súlyozott eszközeinek 2 %-át meghaladó tőkeemelés esetén alkalmazandó követelményeknek.

4.2.1. A támogatási intézkedések összeegyeztethetősége a szerkezetátalakítási közlemény alapján

- (106) A Bizottság megállapítja, hogy a garanciavállalási és feltőkésítési program értelmében az olyan tőkeemelés esetén, mint amilyenben az FHB részesült, részletes szerkezetátalakítási tervet kell benyújtani. A Bizottság megjegyzi, hogy a magyar hatóságok az első – Magyarország által életképességi tervnek nevezett – tervet 2010 márciusában nyújtották be, azaz egy évvel azután, hogy a tőkét a bank rendelkezésére bocsátották. 2010. június 15-én benyújtottak egy módosított tervet is. A terv végleges változatát, amelyet e határozatban a Bizottság értékel, 2010. szeptember 30-án nyújtották be.
- (107) A Bizottság megjegyzi, hogy abban az esetben, ha egy vállalkozás szerkezetátalakítási folyamaton megy keresztül, a vállalkozás javára hozott összes támogatási intézkedést egyetlen szerkezetátalakítási csomagként kell figyelembe venni. Az FHB esetében ennek megfelelően tehát mind a tőkeemelés, mind a likviditási hitelt figyelembe kell venni, és a szerkezetátalakítási közlemény alapján kell értékelni.

A hosszú távú életképesség helyreállítása

- (108) A Bizottságnak kétségei vannak az FHB által pénzügyi előrejelzéseiben elfogadott feltételezések megbízhatóságát illetően. A Bizottság megjegyzi, hogy a szerkezetátalakítási terv nem indokolja, hogy ezek a feltételezések miért lennének helytállóak. Továbbá, mivel úgy tűnik, hogy a pénzügyi előrejelzések nem veszik figyelembe az Allianz Bank megvásárlásának és az Allianz Hungária Biztosítóval kötött megállapodásnak a következményeit, a Bizottság nem tekintheti úgy, hogy a bemutatott előrejelzések érvényesek maradnak ⁽²⁾. A Bizottság megjegyzi, hogy az

⁽¹⁾ Mint azt a Bizottság a programot jóváhagyó határozatának 17. lábjegyzetében kifejtette, ezen adat számítása a felmondási határidőre számított hozam (Yield-to-Call) árképzési módszerrel történik. Ez a módszer egy megtérülési mutató, amely a lehívható kötvények teljesítményét méri vásárlásuk időpontjától felmondási határidejükig. Jelen esetben a megtérülés azon a feltételezésen alapul, hogy az elsőbbségi részvények öt évre 9,62 %-os hozamot fizetnek és az ötödik év végén kibocsátási/vásárlási áruk 105 %-án kerülnek visszafizetésre.

⁽²⁾ 2010. december elején a Moody's Investors Service két fokozattal rontotta Magyarország devizában és forintban fennálló államadósságának értékelését, Baa1-ről Baa3-ra. A hitelminősítő intézet szerint a leminősítés főbb okai: 1) az ország közép- és hosszú távú költségvetési fenntarthatóságával kapcsolatos növekvő aggályok; és 2) a Magyarországgal azonos kategóriában levő országok nagy részénél magasabb külső sérülékenység. A hitelminősítő intézet közölte, hogy a magyar államkötvények minősítésének kilátása továbbra is negatív.

- FHB maga is állítja, hogy új hosszú távú stratégiáját az Allianz Bankkal létrejövő integráció részeként tervezi elkészíteni.
- (109) A Bizottság megállapítja, hogy a bank a betétállomány terén erős, 2010-ben [50 % fölötti] növekedést feltételez (mint azt az (60) preambulumbekzdésben leírtuk). Tekintettel arra, hogy 2009-ben az FHB piaci részesedése a betétek terén csupán 0,64 %-ról 0,7 %-ra emelkedett, ez túlzottan optimista előfeltételezésnek tűnik. A terv ebben az esetben sem indokolja ezt az optimista kilátást.
- (110) A Bizottságnak kétségei vannak a bank hosszú távú életképességét illetően, nevezetesen az FHB üzleti modelljére tekintettel, amely a bankközi finanszírozásra való nagymértékű támaszkodás és a betétállomány alacsony aránya miatt érzékeny az olyan likviditási válságokra, mint amelyet a közelmúltbeli pénzügyi válság során is tapasztaltunk. Jelzálog-hitelezési üzletágának jellegzetességei és a stagnáló magyar gazdaság miatt az FHB ezért két fő kockázatnak van kitéve: az eszközminőség csökkenésének és a globális bankközi likviditás elapadásának. A Bizottság ezért úgy ítéli meg, hogy ezen üzleti modell esetén az FHB életképességének elemzése során a tőke-megfelelésre ugyanolyan figyelmet kell fordítani, mint a forrásokra és a likviditásra.
- (111) A Bizottság véleménye szerint az FHB által benyújtott jelenlegi szerkezetátalakítási terv, bár hangsúlyt helyez a tőke szempontjára, nem szolgál elegendő információval a bank hosszú távú fenntartható finanszírozására vonatkozóan.
- (112) A Bizottság megállapítja, hogy a válság bekövetkezésekor az FHB Kereskedelmi Bank létrehozása folyamatban volt, és a lakossági finanszírozás stratégiai fejlesztésének végrehajtását még alig kezdték meg. A Bizottság elismeri továbbá, hogy az FHB nemrég lépéseket tett egy fenntarthatóbb, a bankközi finanszírozástól kevésbé függő finanszírozási mix kialakítása érdekében. Ennek ellenére úgy tűnik, fennmarad az FHB bankközi finanszírozás elérhetőségétől való függősége.
- (113) 2010-ben az FHB főként jelzáloglevelek (az összes kötelezettségek [50–70]-a), az állami hitel ([10–20]-a), az ügyfelek betétei ([10–20]-a) és fedezetlen seniorkötvények ([0–10]-a) révén finanszírozta magát. A bank mérlegét így [60–80]-ban a bankközi piacról történő hitelfelvétellel finanszírozza, ami az ilyen finanszírozáshoz való hozzájárulás korlátozottsága esetén magas finanszírozási kockázathoz vezet. A Bizottság megjegyzi, hogy a bank szerkezetátalakítási terve a betétállomány arányának az összes kötelezettség 23 %-áig történő növekedését irányozza elő, ami a terv szerint a bank leányvállalata, az FHB Kereskedelmi Bank lakossági és kereskedelmi tevékenységeinek bővítésére irányuló stratégia eredménye lesz. A jelzáloglevelek és a fedezetlen kötvények aránya azonban magas szinten maradna (az összes kötelezettség [60–80]-a).
- (114) Jelzálog-hitelezési üzletágának természetéből eredően az FHB-re hatással van a magyar ingatlanpiac, amely 2009 óta jelentős mértékben hanyatlott (2008 vége óta 10 %-os árcsökkenés⁽¹⁾), és még nem stabilizálódott. A magyar felügyeleti hatóság szerint⁽²⁾ a lakossági jelzálogpiacot (amelyen az FHB 4,64 %-os piaci részesedéssel rendelkezik) 2009 óta a hosszú távú átlagnál magasabb nemteljesítési arány jellemzi, amely részben a svájci frank felértékelődéséhez kapcsolódik. A svájci frank árfolyamának a forinttal szembeni emelkedő tendenciája és a magyar gazdaság fellendülésének lassúsága arra utal, hogy az eszközminőség gyengülése a következő hónapokban is folytatódni fog. A Bizottság ezért aggodalmát fejezi ki a tekintetben, hogy a javasolt intézkedések elegendőek-e ezen kedvezőtlen tényezők kezelésére.
- (115) Végül a Bizottság emlékeztet arra, hogy a szerkezetátalakítási terv nem indokolja az FHB számára kitűzött konkrét célokat, és az előrejelzések nem veszik figyelembe az Allianz-ügyletet. A Bizottságnak továbbá kétségei vannak a tekintetben, hogy – a bankközi finanszírozásnak való erős kitettségére figyelemmel – biztosított-e a bank hosszú távú életképessége. A Bizottság ezért jelenleg kétségesnek tartja, hogy a bemutatott előrejelzések megvalósíthatóak lennének, és így azt is, hogy a szerkezetátalakítási terv ténylegesen képes helyreállítani a bank hosszú távú életképességét.

Saját hozzájárulás/tehermegosztás

- (116) A szerkezetátalakítási közlemény rögzíti, hogy a támogatás minimális szinten tartása, a versenytorzulás mértékének korlátozása és az erkölcsi kockázat kiküszöbölése érdekében a kedvezményezettnek megfelelő mértékben hozzá kell járulnia a szerkezetátalakítási költségekhez. Ezért először is a szükséges minimumra kell korlátozni a szerkezetátalakítási költségeket és a támogatás összegét, és jelentős saját hozzájárulásra van szükség.
- (117) A szerkezetátalakítási költségek korlátozását illetően a szerkezetátalakítási közlemény a 23. pontban jelzi, hogy a szerkezetátalakítási támogatásnak azokra a költségekre kell korlátozódnia, amelyek az életképesség helyreállításához szükségesek. A vállalkozásoknak nem szabad olyan mértékben állami forrásokat juttatni, hogy a szerkezetátalakítási folyamathoz nem kapcsolódó, piactorzító tevékenységeket finanszírozhassanak. Nem finanszírozható állami támogatásból például más vállalkozásban történő részesedésvásárlás vagy új beruházás, kivéve, ha ez a részesedésvásárlás vagy beruházás a vállalkozás életképességének helyreállításához szükséges.
- (118) E tekintetben a Bizottság kedvezően ítéli meg, hogy az FHB vállalta, hogy nem kezd új tevékenységbe. Az Allianz Bank FHB általi megvásárlására és az Allianz Hungária Biztosítóval kötött megállapodásra tekintettel azonban a Bizottság kétségesnek tartja, hogy e kötelezettségvállalást tiszteletben tartották. A magyar hatóságok nem igazolták továbbá, hogy ez a felvásárlás és az együttműködési megállapodás a bank hosszú távú életképessége szempontjából szükséges. A Bizottságnak ezért kétségei vannak a tekintetben, hogy a szerkezetátalakítási

⁽¹⁾ Lásd Moody's Investors Service, *Credit opinion: FHB Mortgage Bank Co. Plc.* (2010. január 11.).

⁽²⁾ Lásd Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete, i. m.

költségeket a szükséges minimumra korlátozták, és a feltőkésítést vagy az állami hitelt közvetetten nem az FHB terjeszkedéséhez használták fel.

- (119) A szerkezetátalakítási közlemény rögzíti, hogy a szerkezetátalakítási támogatást a szükséges minimumra kell korlátozni. Ennek érdekében a bankoknak először saját forrásaikból kell finanszírozniuk a szerkezetátalakítást, és az állami támogatást olyan feltételekkel kell nyújtani, amelyek biztosítják a terhek megfelelő megosztását.
- (120) A szerkezetátalakítási közlemény hangsúlyozza, hogy a banknak a tevékenységei által generált nyereségből képesnek kell lennie a tőke osztalékfizetéssel vagy fennálló alárendelt kölcsönre kibocsátott kamatszervélyekkel történő ellentételezésére.
- (121) A Bizottság megjegyzi, hogy a magyar állam által a banknak biztosított tőkét 2010. február 19-én, kevesebb mint 12 hónappal a rendelkezésre bocsátását követően visszafizették, anélkül, hogy a Magyar Állam bármiféle ellentételezésben részesült volna. Az ellentételezés hiánya egyértelműen nem áll összhangban a feltőkésítési közleménnyel vagy a garanciavállalási és feltőkésítési programmal. A bank végül 3,79 % és 4,08 % közötti kamatlábon alapuló, 890 millió HUF összegű ellentételezést fizetett az államnak, ami a likviditási programban foglalt szabályoknak felel meg. A feltőkésítés azonban nyilvánvalóan mélyrehatóbb és kockázatosabb támogatást jelent, amely magasabb ellentételezést igényel. Ezt a megkülönböztetést tükrözik a likviditásnövelésre (a likviditási program), illetve a feltőkésítésekre (a garanciavállalási és feltőkésítési program) vonatkozó eltérő szabályok.
- (122) Összehasonlításként a Bizottság megjegyzi, hogy 2009-ben az FHB által kibocsátott fix kamatozású jelzáloglevelek hozama 1–3 éves futamidő esetén kibocsátáskor 9–13 % fölött alakult. A piaci finanszírozás kamatlába tehát az FHB számára a hitelnyújtás és a feltőkésítés időpontjában a 9–13% közötti sávban alakult, vagyis a többszöröse volt annak, mint amit az FHB a hitel ellentételezéseként fizetett. A tőkeinjekciót illetően az ellentételezésnek természetesen jelentősen magasabbnak kellene lennie, mivel a jelzáloglevelek előnyös besorolása, fedezett adóssághitelezvények, míg a befektetők számára nyilvánvalóan a tőke a legkockázatosabb, így lényegesen magasabb megtérüléssel kellene járna.
- (123) A feltőkésítésért fizetett ellentételezés lényegesen alacsonyabb a magyar garanciavállalási és feltőkésítési programban és a feltőkésítés áráról szóló EKB-ajánlásban foglaltaknál, bár a magyar hatóságok végig azt állították, hogy a feltőkésítésre a garanciavállalási és feltőkésítési programmal összhangban került sor. Ezenkívül a garanciavállalási és feltőkésítési programban előirányzott ellentételezés az alapvetően stabil bankokra vonatkozik, amelyeknek nincs szükségük a kockázattal súlyozott eszközeik 2 %-át meghaladó feltőkésítésre. A Bizottságnak komoly kétségei vannak a tekintetben, hogy a bank a feltőkésítés időpontjában alapvetően stabil helyzetben volt-e. Amennyiben e kétségek megerősítést nyernek, az ellentételezési rátának a feltőkésítési közle-

ménnyel összhangban jelentősen magasabbnak kell lennie, mint amilyen szintet a program az alapvetően stabil bankokra vonatkozóan meghatároz.

- (124) A fentiek alapján a Bizottságnak komoly kétségei vannak a tekintetben, hogy az államnak fizetett ellentételezés elegendő-e ahhoz, hogy lehetővé tegye a bank megfelelő saját hozzájárulását a szerkezetátalakításhoz. Emellett az Allianz Bank megvásárlása és az Allianz Hungária Biztosítóval kötött megállapodás kétségessé teszi, hogy a szerkezetátalakítási költségeket a szükséges minimumra korlátozták-e.

A versenytorzulást korlátozó intézkedések

- (125) A versenytorzulást korlátozó intézkedéseket illetően a szerkezetátalakítási közlemény jelzi, hogy a megfelelő intézkedések megállapítása során a következő elemeket kell figyelembe venni: a támogatás összege, a tehermegosztás foka és a pénzügyi szerkezetátalakítás utáni piaci helyzetére gyakorolt hatás. Ezen elemzés alapján a versenytorzulást korlátozó megfelelő intézkedéseket kell elfogadni.
- (126) A Bizottság megjegyzi, hogy az FHB szerkezetátalakítási tervében a versenytorzulás korlátozására irányuló intézkedések nagyon szűk körűek. A magyar állam és a bank között a tőkeemelésről létrejött megállapodás értelmében az FHB, amíg rendelkezik az állam által szolgáltatott tőkével,
- nem folytat agresszív üzleti stratégiát,
 - nem fektet be új üzleti területekbe, kivéve, ha ezeket a befektetéseket a megállapodás aláírása előtt jóváhagyták,
 - nem hirdeti az állami támogatás fennállását.
- (127) Ezenkívül a likviditási program alkalmazásához kapcsolódó feltételek alapján a bank marketingtevékenysége során nem hivatkozhat az állami hitellel, és a hitel hozamából nem finanszírozhat felvásárlásokat.
- (128) A Bizottság megjegyzi, hogy az FHB a fő piacán kis versenytársnak tekinthető az OTP-vel szemben. Ennek ellenére a Bizottságnak kétségei vannak a tekintetben, hogy a magyar állam által az FHB-nek juttatott tőke nem arra irányult-e, hogy az FHB leányvállalata, az FHB Kereskedelmi Bank üzleti tevékenységének bővítését támogassa. Az FHB-nek biztosított 30 milliárd HUF tőkéből 25 milliárd HUF-ot az FHB Kereskedelmi Banknak juttattak, »elősegítve ezzel a Kereskedelmi Bank növekedését« (a bank 2009. évi éves jelentése szerint) ⁽¹⁾. Hasonlóképpen, 2010. július 2-án (több mint négy hónappal a tőke visszafizetése után) az FHB három jelentős szerződést kötött az Allianz Hungária Biztosítóval, ideértve az Allianz Bank részvényeinek 100 %-os megszerzését is.

⁽¹⁾ FHB Jelzálogbank, 2009. évi éves jelentés, 11. o.

- (129) Az FHB lakossági jelzáloghitelek és a jelzáloglevelek piacán fennálló részesedése a feltőkésítés ideje alatt nem változott jelentős mértékben. Ésszerűen várható azonban, hogy a bank újabb felvásárlásai a közeljövőben erősíteni fogják a bank márkáját. A szerkezetátalakítási terv is terjeszkedési stratégián alapul. Emellett az állami tőke túlságosan alacsony ellentételezéséből eredő nem megfelelő tehermegosztás súlyosbítja a versenytorzulást.
- (130) Következésképpen a Bizottság megállapítja, nem nyert igazolást, hogy megfelelő intézkedéseket hoztak volna az FHB-nek nyújtott támogatás okozta versenytorzulás korlátozására, tekintettel különösen az FHB terjeszkedési stratégiájára, közelmúltbeli felvásárlásaira és az állami tőkéért fizetett nem megfelelő ellentételezésre.

5. KÖVETKEZTETÉS

- (131) A fentiek alapján a Bizottságnak kétségei vannak az FHB hosszú távú életképességének helyreállítását illetően, valamint a tekintetben, hogy a támogatás a szükséges minimumra korlátozódik-e és megvalósították-e a megfelelő tehermegosztást, továbbá, hogy elegendőek-e a versenytorzulást korlátozó intézkedések. A Bizottságnak ezért az eljárás ezen szakaszában kétségei vannak a tekintetben, hogy a szerkezetátalakítási terv eleget tesz-e a szerkezetátalakítási közleményben foglalt valamennyi feltételnek, valamint a tekintetben, hogy az FHB-nek nyújtott támogatás összeegyeztethető-e a belső piaccal. A Bizottság megállapítja, hogy a feltőkésítés formájában nyújtott támogatást nem a jóváhagyott garanciavállalási és feltőkésítési programnak megfelelően nyújtották, így az jogellenes állami támogatásnak minősül.

HATÁROZAT

A fenti megfontolások alapján a Bizottság úgy határozott, hogy megindítja az EUMSZ 108. cikkének (2) bekezdésében foglalt

eljárást az FHB-nek nyújtott támogatás és a magyar hatóságok által 2010. szeptember 30-án benyújtott szerkezetátalakítási terv összeegyeztethetősége tekintetében annak ellenőrzése céljából, hogy teljesülnek-e a szerkezetátalakítási közlemény életképességre, a tehermegosztásra és a versenytorzulás korlátozására vonatkozó feltételei.

A Bizottság felszólítja a magyar hatóságokat, hogy a korábban már benyújtott dokumentumokon kívül nyújtsák be mindazon információkat és adatokat, amelyek a támogatás összeegyeztethetőségének értékeléséhez szükségesek.

A Bizottság különösen azokra a pontokra vonatkozóan vár észrevételeket a magyar hatóságoktól és harmadik felektől, amelyekre vonatkozóan kétségeinek adott hangot. A Bizottság kéri a magyar hatóságokat, hogy e levél másolatát haladéktalanul továbbítsák a támogatás kedvezményezettjének.

A Bizottság emlékeztetni kívánja Magyarországot az EUMSZ 108. cikke (3) bekezdésének felfüggesztő hatályára, és felhívja Magyarországot figyelmét a 659/1999/EK tanácsi rendelet 14. cikkére, amely úgy rendelkezik, hogy a jogellenes támogatás visszafizetethető a kedvezményezetttel.

A Bizottság felhívja Magyarországot figyelmét, hogy az érdekelt feleket e levélnek és érdemi összefoglalójának az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* történő közzététele útján tájékoztatni fogja. Az *Európai Unió Hivatalos Lapjának* EGT-kiegészítésében való közzététel útján tájékoztatni fogja továbbá az EGT-megállapodást aláíró EFTA-országok érdekelt feleit, valamint e levél másolatának megküldésével az EFTA Felügyeleti Hatóságot is. A Bizottság valamennyi érdekelt felet felkéri továbbá, hogy a közzétételt követő egy hónapon belül nyújtsa be észrevételeit."